

BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK SÖZLEŞMESİ

ÖNSÖZ

Biyolojik çeşitliliğin kendi başına taşıdığı değerin ve biyolojik çeşitlilik ile bunun unsurlarının ekolojik, genetik, sosyal, ekonomik, bilimsel, kültürel, rekreatif ve estetik değerlerinin farkında olarak,

Ayrıca, biyosferdeki yaşam sürdürme sistemlerinin idame ettirilmesi ve evrimi için biyolojik çeşitliliğin taşıdığı önemin de bilincinde olarak,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının insanlığın ortak sorunu olduğunu teyit ederek,

Devletlerin kendi biyolojik kaynakları üzerinde hükümranlık haklarına sahip olduğunu bir kez daha teyit ederek,

Ayrıca, Devletlerin kendi biyolojik çeşitliliklerini korumakla ve kendi biyolojik kaynaklarını sürdürülebilir biçimde kullanmakla yükümlü olduklarını bir kez daha onaylayarak,

Biyolojik çeşitliliğin belirli insan faaliyetleri yüzünden önemli ölçüde azalmakta olmasından kaygı duyarak,

Biyolojik çeşitlilikle ilgili genel veri ve bilgi eksikliğinin giderilmesi ve uygun tedbirlerin planlanmasına ve uygulanmasına esas oluşturacak temel bir kavrayışın sağlanması için acilen bilimsel, teknik ve kurumsal imkanları geliştirme ihtiyacının bilincinde olarak,

Biyolojik çeşitlilik kaybının veya önemli ölçüde azalmasının nedenlerini, önceden kaynağında tahmin etmenin, önlemenin ve bu nedenlerle mücadele etmenin yaşamsal önem taşıdığını kaydederek,

Ayrıca, biyolojik çeşitliliğin önemli ölçüde azalması veya yok olması tehdidi söz konusu olduğunda, tam bir bilimsel kesinlik bulunmamasının, bu tehdidi önleyecek veya en aza indirgeyecek tedbirleri ertelemek için bir gerekçe olarak kullanılmaması gerektiğini de kaydederek,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının temel gereğinin, ekosistemlerin ve doğal yaşam ortamlarının “in-situ” korunması ve yaşayabilir tür popülasyonlarının doğal ortamlarında idame ettirilmesi ve geri kazanılması olduğunu da kaydederek,

Tercihen menşe ülkede, “ex-situ” tedbirlerin de önemli bir rolü olduğunu da kaydederek,

Geleneksel yaşam tarzlarını kendinde somutlaştıran birçok yerli ve yerel topluluğun biyolojik kaynaklara geleneksel olarak yakından bağımlı olduğunu dikkate alan ve biyolojik çeşitliliğin korunması ile bunun unsurlarının sürdürülebilir kullanımı bakımından anlamlı geleneksel bilgilerin, yeni yöntemlerin ve uygulamaların kullanımından doğacak yararları adil biçimde paylaşmanın arzu edildiğini de kabul ederek,

Ayrıca, biyolojik çeşitliliğin korunmasında ve sürdürülebilir kullanımında kadınların üstlendiği yaşamsal rolü kabul ederek ve biyolojik çeşitliliğin korunması için kadınların her düzeyde politika oluşturulmasına ve uygulanmasına tam katılımına ihtiyaç duyulduğunu teyit ederek,

Biyolojik çeşitliliğin korunması ve unsurlarının sürdürülebilir kullanımı için Devletler, hükümetler arası örgütler ve hükümet dışı sektörler arasında uluslararası, bölgesel ve küresel işbirliğinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu ve bu işbirliğinin önemini vurgulayarak,

Yeni ve ek mali kaynak temininin ve ilgili teknolojilere uygun biçimde erişmenin, dünyanın biyolojik çeşitlilik kaybının üstesinden gelme kabiliyetinde büyük bir artışa yol açmasının beklenebileceğini takdir ederek,

Ayrıca, yeni ve ek mali kaynak temini ve ilgili teknolojilere uygun erişim de dahil olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını karşılamak için özel tedbirlere gerek duyulduğunu da takdir ederek,

Bu konuda en az gelişmiş ülkelerin ve küçük ada Devletlerinin özel koşullarını kaydederek,

Biyolojik çeşitliliğin korunması için önemli ölçüde yatırım yapılması gerektiğini ve bu yatırımlardan çok çeşitli çevresel, ekonomik ve sosyal yararlar sağlanmasının beklendiğini dikkate alarak,

Ekonomik ve sosyal kalkınma ile yoksulluğun kökünden yok edilmesinin gelişmekte olan ülkelerin ilk ve önemli önceliği olduğunu doğrulayarak,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının, giderek artan dünya nüfusunun gıda, sağlık ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasında son derece önemli olduğunu ve bu amaçla hem genetik kaynaklara hem de teknolojilere erişimin ve bunların paylaşılmasının yaşamsal önem taşıdığının bilincinde olarak,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının sonuçta, Devletler arasında dostane ilişkileri güçlendireceğini ve insanlık için barışa katkıda bulunacağını kaydederek,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve unsurlarının sürdürülebilir kullanımına ilişkin mevcut uluslararası düzenlemeleri geliştirmeyi ve tamamlamayı arzu ederek ve

Biyolojik çeşitliliği mevcut ve gelecekteki nesiller yararına korumaya ve sürdürülebilir biçimde kullanmaya kesin kararlı olarak,

Akit taraflar aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmışlardır.

Madde 1. Amaçlar

Bu Sözleşmenin, ilgili hükümleri uyarınca takip edilecek amaçları, biyolojik çeşitliliğin korunması; bu çeşitliliğinin unsurlarının sürdürülebilir kullanımı; genetik kaynaklar ve teknoloji üzerinde sahip olunan bütün hakları dikkate almak kaydıyla, bu kaynaklara gereğince erişimin ve ilgili teknolojilerin gereğince transferinin sağlanması ve uygun finansmanın tedariki de dahil olmak üzere, genetik kaynakların kullanımından doğan yararların adil ve hakkaniyete uygun paylaşımıdır.

Madde 2. Kullanılan Terimler

Bu Sözleşmemde:

“Biyolojik çeşitlilik”, diğerlerinin yanı sıra kara, deniz ve diğer su ekosistemleri ile bu ekosistemlerin bir parçası olduğu ekolojik kompleksler de dahil olmak üzere tüm kaynaklardan canlı organizmalar arasındaki farklılaşma anlamındadır; türlerin kendi içindeki ve türler arasındaki çeşitlilik ve ekosistem çeşitliliği de buna dahildir.

“Biyolojik kaynaklar”, genetik kaynakları, organizmaları veya parçalarını, popülasyonları veya ekosistemlerin insanlık için şimdiden veya gelecekte kullanım imkanı veya değeri olan diğer biyotik unsurlarını kapsar,

“Biyoteknoloji”, özgün bir kullanım amacıyla ürünler veya prosesler meydana getirmek veya varolanları değişime uğratmak üzere biyolojik sistemlerin, canlı organizmaların veya bunların türevlerinin kullanıldığı her türlü teknolojik uygulama anlamındadır.

“Genetik kaynakların menşesi ülkesi”, “in-situ” koşullarda bu genetik kaynaklara sahip olan ülke anlamındadır.

“Genetik kaynakları sağlayan ülke”, hem yabani hem de evcilleştirilmiş türlerin popülasyonları dahil olmak üzere “in-situ” kaynaklardan toplanmış veya menşesi bu ülkede olsun ya da olmasın “ex-situ” kaynaklardan alınmış genetik kaynakları temin eden ülke anlamındadır.

“Evcilleştirilmiş veya kültüre alınmış türler”, ihtiyaçlarını karşılamak için insanlar tarafından evrim süreci etkilenmiş türler anlamındadır.

“Ekosistem”, bitki, hayvan ve mikro-organizma toplulukları ile bunların cansız çevrelerinin işlevsel bir birim olarak karşılıklı etkileşen dinamik bir kompleksi anlamındadır.

“Ex-situ” koruma”, biyolojik çeşitlilik elemanlarının kendi doğal yaşam ortamları dışında korunması anlamındadır.

“Genetik materyal”, işlevsel kalıtım birimleri içeren, bitki, hayvan, mikrop veya başka menşeli olan her türlü materyal anlamındadır.

“Genetik kaynaklar”, bugün veya gelecek için değer taşıyan genetik materyal anlamındadır.

“In-situ koşullar”, genetik kaynakların ekosistemler ve doğal yaşam ortamları içinde var oldukları koşullar; evcilleştirilmiş veya kültüre alınmış türler söz konusu olduğundaysa bunların ayırt edici özelliklerini geliştirdikleri çevre anlamındadır.

“In-situ koruma”, ekosistemlerin ve doğal yaşam ortamlarının korunması, yaşayabilir tür popülasyonlarının doğal çevrelerinde; evcilleştirilmiş veya kültüre alınmış türlerin ise ayırt edici özelliklerini geliştirdikleri çevrelerde muhafazası ve geri kazanılması anlamındadır.

“Koruma alanı”, özgün koruma amaçlarını gerçekleştirmek için belirlenen, düzenlenen ve yönetilen, coğrafi olarak tanımlanmış bir alan anlamındadır.

“Bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı” belirli bir bölgenin egemen Devletleri tarafından kurulmuş olan, üye Devletlerin bu Sözleşmeye tabi konularda yetki vermiş olduğu ve Teşkilat’ın iç usullerine göre bu Sözleşmeyi imzalamaya, onamaya, kabul etmeye, onaylamaya veya Sözleşmeye katılmaya usulüne uygun biçimde yetkili kılınmış teşkilat anlamındadır.

“Sürdürülebilir kullanım”, biyolojik çeşitlilik elemanlarının, uzun dönemde biyolojik çeşitliliğin azalmasına yol açmayacak şekilde ve oranda kullanımı ve böylece biyolojik çeşitliliğin bugünkü ve gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını ve özelemlerini karşılama potansiyelini muhafaza etmesi anlamındadır.

“Teknoloji”, biyoteknolojiyi kapsar.

Madde 3. İlke

Birleşmiş Milletler Şartı ve uluslararası hukuk ilkeleri uyarınca Devletler, kaynaklarını kendi çevre politikaları doğrultusunda kullanma egemenliği hakkına sahiptirler ve kendi yargı yetkileri veya kontrolleri dahilindeki faaliyetlerin, diğer Devletlerin çevrelerine veya ulusal yargı yetkilerinin sınırları dışındaki alanların çevrelerine zarar vermemesini de sağlamakla yükümlüdürler.

Madde 4. Yargı Yetkisi Alanı

Bu Sözleşme hükümleri, diğer Devletlerin hakları saklı kalmak kaydıyla ve bu Sözleşmemde açıkça aksi öngörülmedikçe, her Akit Tarafıla ilgili olarak:

- (a) Biyolojik çeşitliliğin unsurları bakımından, o Akit Taraf'ın ulusal yargı yetkisinin sınırları içindeki alanlarda; ve
- (b) Kendi yargı yetkisi ya da kontrolü altında işlemekte olan süreçler ve faaliyetler bakımındansa, bunların etkileri nerede ortaya çıkarsa çıksın, o Akit Tarafın ulusal yargı yetkisinin sınırları içindeki ve dışındaki alanlarda geçerlidir.

Madde 5. İşbirliği

Akit Tarafların her biri, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için, ulusal yargı yetkisinin dışındaki alanlar ve karşılıklı menfaate dayalı diğer konularda öbür Akit Taraflarla doğrudan, veya uygun olduğunda yetkili uluslararası örgütler aracılığıyla, mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde işbirliği yapacaktır.

Madde 6. Koruma ve Sürdürülebilir Kullanım için Alınacak Genel tedbirler

Akit Tarafların her biri, kendi özel koşullarına ve imkanlarına göre:

- (a) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için, diğer hususların yanı sıra bu Sözleşmemde yer alan ve ilgili Akit Taraf için uygun olan tedbirleri yansıtacak ulusal stratejiler, planlar veya programlar geliştirecek veya mevcut strateji, plan veya programları bu amaçla uyarlayacaktır; ve
- (b) Biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını, mümkün ve uygun olduğu ölçüde ilgili sektörel veya sektörler-arası planlar, programlar ve politikalarla bütünleştirecektir.

Madde 7. Belirleme ve İzleme

Akit Tarafların her biri, özellikle 8'den 10'a kadar olan Maddelerde belirtilen amaçlarla, mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

- (a) Ek I'de yer alan kategorilerin belirtildiği listeyi dikkate alarak, koruma ve sürdürülebilir kullanım açısından kendisi için önem taşıyan biyolojik çeşitlilik unsurlarını belirleyecektir;
- (b) Acil koruma tedbirleri gerektiren ve sürdürülebilir kullanım için en büyük potansiyeli taşıyan unsurları özellikle dikkate alarak, yukarıda alt-paragraf (a)'ya göre belirlenen biyolojik çeşitliliğin unsurlarını örnekleme ve diğer teknikleri kullanarak izleyecektir;
- (c) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı üzerinde önemli olumsuz etkileri olan veya olabilecek işlemleri ve faaliyet kategorilerini belirleyecek, örnekleme ve diğer teknikleri kullanarak bunların etkilerini izleyecektir; ve
- (d) Yukarıda alt-paragraf (a), (b) ve (c)'ye uygun belirleme ve izleme faaliyetlerinden elde edilen verileri saklayacak ve düzenleyecektir.

Madde 8. "In-situ" Koruma

Akit Tarafların her biri mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

- (a) Koruma alanlarından veya biyolojik çeşitliliğin korunması için özel tedbirler alınması gereken alanlardan oluşan bir sistem oluşturacaktır;
- (b) Gerektiğinde, koruma alanlarının veya biyolojik çeşitliliğin korunması için özel tedbirler alınması icap eden alanların seçilmesi, tesis edilmesi ve yönetilmesi için kurallar geliştirecektir;
- (c) Biyolojik çeşitliliğin korunması için önemli olan biyolojik kaynakların korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla, koruma alanları içinde olsun ya da olmasın, bu kaynakları düzenlemelere tabi tutacak veya yönetecektir;
- (d) Ekosistemlerin ve doğal yaşam ortamlarının korunmasını ve yaşayabilir tür popülasyonlarının doğal ortamlarında tutulmasını teşvik edecektir;

- (e) Koruma alanlarının daha iyi korunmasını sağlamak amacıyla, bunlara bitişik alanlarda çevresel açıdan sağlıklı ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik edecektir;
- (f) Diğer araçların yanı sıra planlar veya başka yönetim stratejileri geliştirip uygulayarak, bozulmuş olan ekosistemleri iyileştirecek, eski haline getirecek ve tehdit altındaki türlerin kazanılmasını teşvik edecektir;
- (g) Biyoteknoloji sonucunda değişikliğe uğratılmış ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını etkilemesi muhtemel olumsuz çevresel etkiler doğurabilecek canlı organizmaların kullanılması ve serbest bırakılması ile bağlantılı riskleri düzenlemeye, yönetmeye veya denetlemeye yönelik araçları, insan sağlığı için doğabilecek riskleri de dikkate alarak tesis veya idame ettirecektir;
- (h) Ekosistemleri, yaşam ortamlarını veya türleri tehdit eden yabancı türlerin girişini engelleyecek, bu türleri denetim altına alacak veya yok edecektir;
- (i) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve mevcut kullanım şekilleri ile unsurlarının sürdürülebilir kullanımı arasında uygunluk sağlanması için gerekli koşulları yaratmaya gayret edecektir;
- (j) Geleneksel yaşam tarzlarını sürdüren yerli ve yerel toplulukların biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı bakımından anlam taşıyan bilgilerine, geliştirdikleri yeni yöntemlere ve uygulamalarına kendi ulusal mevzuatına göre sahip çıkacak, bunları koruyacak ve saygı gösterecek; bu bilgilerin, yeni yöntemlerin ve uygulamaların sahiplerinin onayı ve katılımı ile daha yaygın biçimde uygulanmasını sağlayacak ve bunların kullanımından doğacak yararların adil paylaşımını teşvik edecektir;
- (k) Tehdit altındaki türlerin ve popülasyonların korunması için gerekli mevzuatı ve/veya düzenleyici diğer hükümleri geliştirecek veya idame ettirecektir;
- (l) 7 inci Madde uyarınca biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli bir olumsuz etki saptanması halinde, ilgili işlemleri ve faaliyet kategorilerini düzenleyecek veya yönetecektir; ve
- (m) yukarıda (a)'dan (l)'ye kadar olan alt-paragraflarda açıklanan "in-situ" koruma için, özellikle gelişmekte olan ülkelere mali ve başka şekillerde destek sağlanmasında işbirliği yapacaktır.

Madde 9. "Ex-situ" Koruma

Akit Tarafların her biri, esas olarak "in-situ" tedbirleri tamamlamak amacıyla, mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

- (a) Biyolojik çeşitlilik unsurlarının "ex-situ" korunması için, tercihen bu unsurların menşe ülkesinde tedbirler alacaktır;
- (b) Tercihen genetik kaynakların menşe ülkesinde, bitkiler, hayvanlar ve mikro-organizmalar üzerinde araştırma yapılması ve bunların "ex-situ" korunması için gerekli düzenlemeleri yapacak ve idame ettirecektir;
- (c) Tehdit altındaki türlerin kazanılması ve ıslahı ve bunların uygun koşullar altında yeniden doğal yaşam ortamlarına sokulması için tedbirler alacaktır;
- (d) Yukarıdaki alt-paragraf (c) uyarınca geçici olarak "ex-situ" özel tedbirler alınması gerekli olmadıkça, ekosistemleri ve "in-situ" tür popülasyonlarını tehdit etmemek için "ex-situ" koruma amacıyla, biyolojik kaynakların doğal yaşam ortamlarından toplanmasını düzenleyecek ve yönetecektir; ve
- (e) Yukarıda (a)'dan (d)'ye kadar olan alt-paragraflarda açıklanan "ex-situ" koruma için ve gelişmekte olan ülkelerde "ex-situ" koruma imkanlarının yaratılması ve idame ettirilmesi için mali ve başka şekillerde destek sağlanmasında işbirliği yapacaktır.

Madde 10. Biyolojik Çeşitlilik Unsurlarının Sürdürülebilir Kullanımı

Akit Tarafların her biri mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

- (a) Biyolojik kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunu ulusal karar-alma süreci ile bütünleştirecektir;
- (b) Biyolojik çeşitlilik üzerindeki olumsuz etkileri önlemek veya en aza indirmek için biyolojik kaynakların kullanımı ile ilgili tedbirler alacaktır;

- (c) Biyolojik kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı gereksinimiyle bağdaşan geleneksel kültürel uygulamalara uygun biçimde, bu kaynakların alışlagelmiş kullanım biçimlerini koruyacak ve teşvik edecektir;
- (d) Biyolojik çeşitliliğin azaldığı bozulmuş alanlarda yerel nüfusun iyileştirici tedbirler geliştirmesini ve uygulamasını destekleyecektir; ve
- (e) Biyolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımı için yöntemlerin geliştirilmesinde kendi devlet makamları ile özel sektörü arasında işbirliğini teşvik edecektir.

Madde 11. Teşvik Tedbirleri

Akit tarafların her biri mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde, biyolojik çeşitlilik unsurlarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için, ekonomik ve sosyal açıdan güvenilir teşvik edici tedbirleri alacaktır.

Madde 12. Araştırma ve Eğitim

Akit Taraflar, gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaçlarını dikkate alarak:

- (a) Biyolojik çeşitliliğin ve unsurlarının belirlenmesi, korunması ve sürdürülebilir kullanımı için alacak tedbirler konusunda bilimsel ve teknik eğitim ve öğrenim programları düzenleyip idame ettirecek ve bu eğitim ve öğrenim için gelişmekte olan ülkelerin özgün ihtiyaçlarına gereğince destek sağlayacaklardır;
- (b) Diğer hususların yanı sıra Bilimsel, Teknik ve Teknolojik Danışma Amaçlı Yan Organ'ın tavsiyeleri doğrultusunda Taraflar Konferansı'nın alacağı kararların da gereğini yerine getirerek, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve sürdürülebilir kullanımına katkıda bulunan araştırmaları geliştirecek ve teşvik edeceklerdir; ve
- (c) 16, 18 ve 20 inci Madde hükümlerine uygun olarak, biyolojik kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı için yöntemler geliştirirken, biyolojik çeşitlilik araştırmalarındaki bilimsel gelişmelerin kullanılmasını teşvik edecek ve bu konuda işbirliği yapacaklardır.

Madde 13. Kamu Eğitimi ve Bilgilendirme

Akit Taraflar:

- (a) Biyolojik çeşitliliği korumanın önemini ve bunun için gerekli tedbirlerin anlaşılmasını, medya aracılığı ile yayınlanmasını ve bu konuların eğitim programlarına dahil edilmesini kolaylaştıracak ve teşvik edeceklerdir; ve
- (b) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili eğitim ve halkı bilgilendirme programlarının geliştirilmesinde diğer devletlerle ve uluslararası örgütlerle uygun biçimde işbirliği yapacaklardır.

Madde 14. Etki Değerlendirmesi ve Olumsuz Etkilerin En Aza İndirgenmesi

1. Akit Tarafların her biri, mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

- (a) Biyolojik çeşitlilik için önemli olumsuz etkiler doğurabilecek mevcut proje önerilerinin, bu olumsuz etkileri engellemeye veya en aza indirmeye yönelik bir çevresel etki değerlendirmesine tabi tutulmasını öngören uygun işleyişleri yürürlüğe koyacak ve elverdiğince halkın da bu işleyişlere katılmasını sağlayacaktır;
- (b) Biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli olumsuz etkiler yaratabilecek programlarının ve politikalarının çevresel sonuçlarının gerekli biçimde dikkate alınmasını sağlamak için uygun düzenlemeler yapacaktır;
- (c) Hangisi uygun ise, iki taraflı, bölgesel veya çok taraflı düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederek, diğer Devletlerin veya ulusal yargı yetkisinin sınırları dışındaki alanların biyolojik çeşitliliği üzerinde önemli olumsuz etkide bulunması muhtemel olan, kendi yargı yetkisi veya denetimi

kapsamındaki faaliyetlerle ilgili bildirim, bilgi alışverişi ve istişareleri karşılıklılık esasına göre geliştirecektir;

- (d) Kendi yargı yetkisi veya denetimi altındaki alandan kaynaklanan ve başka Devletlerin yargı yetkisi içindeki alanlarda veya kendi ulusal yargı yetkisinin sınırları dışındaki alanlarda biyolojik çeşitlilik için ciddi bir tehdit ya da tehlike oluşturan ya da oluşturabilecek bir durumun ortaya çıkması halinde, etkilenmesi muhtemel Devletleri derhal bu tehlike veya zarardan haberdar edecek ve bu tehlike veya zararı önleyici veya en aza indirici girişimlerde bulunacaktır; ve
 - (e) Doğal veya diğer nedenlerle meydana gelen ve biyolojik çeşitlilik için ciddi ve her an gerçekleşebilecek bir tehlike arz eden olaylara veya faaliyetlere acilen karşılık verecek ulusal düzenlemelerin yapılmasını sağlayacak, bu tür ulusal çabaları tamamlamak ve uygun olduğu ve ilgili Devletler veya bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri tarafından kabul edildiği takdirde, müştereken beklenmedik hal planları oluşturmak üzere uluslararası işbirliğini teşvik edecektir.
2. Taraflar Konferansı, yapılacak etütleri temel alarak, biyolojik çeşitliliğe verilen zararlara yüklenecek sorumluluk ve telafi konusunu, restorasyon ve tazminat hususlarını da içerecek biçimde inceleyecektir; bu tür sorumluluğun bütünüyle bir iç sorun olduğu durumlar istisnadır.

Madde 15. Genetik Kaynaklara Erişim

1. Devletlerin kendi doğal kaynakları üzerindeki egemenlik hakları dikkate alındığında, genetik kaynaklara erişime kayıt getirme yetkisi de ulusal hükümlere aittir ve ulusal mevzuata tabidir.
2. Akit Tarafların her biri, diğer Akit Tarafların çevresel açıdan güvenilir kullanım amaçları ile genetik kaynaklara erişimini kolaylaştıracak şartları yaratmaya ve bu Sözleşmenin amaçlarına aykırı kısıtlamalar uygulamamaya gayret edecektir.
3. Bu Sözleşmemde bu Madde ile 16 ncı ve 19 uncu Maddelerde anılan, herhangi bir Akit Tarafça temin edilen genetik kaynaklar, yalnızca bu kaynakların menşe ülkesi olan Akit Taraflarca veya genetik kaynakları bu Sözleşmeye uygun olarak iktisap etmiş Taraflarca temin edilenlerdir.
4. Erişim hakkının tanınmış olduğu durumlarda, erişim karşılıklı olarak mutabık kalınmış şartlara ve bu Madde hükümlerine tabi olacaktır.
5. Genetik kaynaklara erişim, bu kaynakları temin eden Akit Tarafça aksi kararlaştırılmadığı sürece, bu Tarafın önceden izninin alınmasına tabidir.
6. Akit Tarafların her biri, diğer Akit Taraflarca temin edilen genetik kaynaklara dayalı bilimsel araştırmaları, o tarafların da tam katılımıyla ve mümkünse onların ülkelerinde geliştirip yürütmek için çaba harcayacaktır.
7. Akit tarafların her biri, genetik kaynakların ticari ve başka amaçlarla kullanımından doğan yararlarla araştırma ve geliştirme sonuçlarını, bu kaynakları temin eden Akit Tarafca adil ve hakkaniyete uygun biçimde paylaşmak amacı ile, uygun şekilde ve 16 ile 19 uncu Maddeler doğrultusunda ve gerektiğinde 20 ve 21 inci Maddelerde öngörülen mali mekanizma aracılığı ile idari, yasal veya siyasi tedbirleri alacaktır. Bu paylaşım karşılıklı olarak mutabık kalınan şartlara dayanacaktır.

Madde 16. Teknolojiye Erişim ve Teknoloji Transferi

1. Akit Tarafların her biri, teknolojinin biyoteknolojiyi içerdiğini ve Akit Taraflar arasında teknoloji transferinin ve teknolojiye erişimin bu Sözleşmenin amaçlarına ulaşılmasında gerekli unsurlar olduğunu dikkate alarak, bu Madde hükümleri uyarınca, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili olan veya genetik kaynaklardan yararlanan ve çevreye önemli bir

zarar vermeyen teknolojilerin diğer Akit Taraflara transferini ve diğer Akit Tarafların bu teknolojilere erişimini sağlamayı ve/veya kolaylaştırmayı taahhüt eder.

2. Yukarıda 1 inci paragrafta anılan teknoloji transferi ve teknolojiye erişim, gelişmekte olan ülkelere, karşılıklı olarak mutabık kalınması halinde ayrıcalıklı ve öncelikli şartlar da dahil olmak üzere, adil ve en elverişli şartlar çerçevesinde ve gerektiğinde 20 ve 21 inci Maddelerde öngörülen mali mekanizma uyarınca sağlanacak ve/veya kolaylaştırılacaktır. Teknolojinin patent ve diğer fikri mülkiyet haklarına tabi olması halinde, bu erişim ve transfer, fikri mülkiyet haklarının yeterli ve etkin biçimde korunmasını dikkate alan ve bununla tutarlı şartlarla sağlanacaktır. Bu paragraf aşağıdaki 3, 4 ve 5 inci paragraflarla tutarlı biçimde uygulanacaktır.
3. Akit Tarafların her biri, genetik kaynakları temin eden Akit Taraflara ve bunlar arasında özellikle gelişmekte olan ülkelere, 20 ve 21 inci Madde hükümleri uyarınca ve uluslararası hukuka ve aşağıdaki 4 ve 5 inci paragraflara uygun biçimde, gerektiğinde patentler ve diğer fikri mülkiyet hakları ile korunan teknoloji de dahil olmak üzere, genetik kaynakların kullanıldığı teknoloji transferini ve bu teknolojiye erişimlerini karşılıklı olarak mutabık kalınan şartlarla sağlamak amacıyla uygun yasal, idari veya siyasi tedbirleri alacaktır.
4. Akit Tarafların her biri, özel sektörün, gelişmekte olan ülkelerin kamu kurumları ve özel sektörü yararına, yukarıda 1 inci paragrafta anılan teknolojiye erişimi, müştereken geliştirilmesini ve teknoloji transferini kolaylaştırması amacıyla uygun yasal, idari veya politik tedbirleri alacak ve bunun için yukarıda 1, 2 ve 3 üncü paragraflar kapsamındaki yükümlülüklerine uyacaktır.
5. Patent ve diğer fikri mülkiyet haklarının bu Sözleşmenin uygulanmasını etkileyebileceğini kabul eden Akit Taraflar, bu hakların Sözleşmenin amaçlarına aykırı olmamasını ve bu amaçları destekler nitelikte olmasını sağlamak için, bu konuda ulusal mevzuata ve uluslararası hukuka uygun biçimde işbirliği yapacaklardır.

Madde 17. Bilgi Alışverişi

1. Akit Taraflar, gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaçlarını dikkate alarak biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili olan herkese açık tüm kaynaklardan bilgi alışverişini kolaylaştıracaklardır.
2. Bu bilgi alışverişi, teknik, bilimsel ve sosyo-ekonomik araştırma sonuçları, eğitim ve araştırma programları ile ilgili bilgiler, ihtisaslaşmış bilgi, bu türden yerli ve geleneksel bilgilerle birlikte 16 ıncı Maddenin 1 inci paragrafında anılan teknoloji alışverişini kapsayacaktır. Ayrıca, gerçekleştirilebilir olduğunda, bilgilerin ilgili ülkeye geri getirilmesi de bu kapsamda olacaktır.

Madde 18. Teknik ve Bilimsel İşbirliği

1. Akit Taraflar, gerektiğinde ilgili uluslararası ve ulusal kurumlar aracılığı ile, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı alanında uluslararası teknik ve bilimsel işbirliğini arttıracaklardır.
2. Akit Tarafların her biri, diğer araçların yanı sıra ulusal politikalar geliştirmek ve uygulamak yoluyla, bu Sözleşmenin uygulanmasında diğer Akit Taraflarla ve özellikle gelişmekte olan ülkelerle teknik ve bilimsel işbirliğini arttıracaktır. Bu işbirliği artırılırken, beşeri kaynakların geliştirilmesi ve kurumlaşma suretiyle ulusal imkanların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi özellikle dikkate alınacaktır.
3. Taraflar Konferansı ilk toplantısında, teknik ve bilimsel işbirliğini arttırmak ve kolaylaştırmak için bir **takas-odası mekanizmasının** nasıl tesis edileceğini belirleyecektir.

4. Akit Taraflar bu Sözleşmenin amaçlarını yerine getirirken, doğal ve geleneksel teknolojiler de dahil olmak üzere, teknoloji geliştirme ve kullanma konusunda, ulusal mevzuatlara ve politikalara uygun işbirliği yöntemlerini geliştirecek ve teşvik edeceklerdir. Akit Taraflar bu amaçla personel eğitimi ve uzman değişimi konusunda da işbirliğini geliştireceklerdir.
5. Akit taraflar, karşılıklı mutabakata tabi olarak, bu Sözleşmenin amaçları ile ilgili teknolojileri geliştirmek için, ortak araştırma programlarının ve ortak girişimlerin tesis edilmesini teşvik edeceklerdir.

Madde 19. Biyoteknolojinin İşlem Görmesi ve Yararlarının Dağıtımı

1. Akit Tarafların her biri, biyoteknolojik araştırma için genetik kaynakları temin eden Akit Tarafların ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin, mümkünse bu Akit Tarafların ülkelerinde, biyoteknolojik araştırma faaliyetlerine etkin biçimde katılımını sağlamak için uygun yasal, idari veya siyasi tedbirleri alacaktır.
2. Akit Tarafların her biri, Akit Tarafların ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin, bu Akit Taraflarca temin edilen genetik kaynaklara dayalı biyoteknolojilerden doğan yarar ve sonuçlara, adil ve hakkaniyete uygun biçimde öncelikli erişimini teşvik etmek ve arttırmak için makul tüm tedbirleri alacaktır. Bu erişim karşılıklı olarak mutabık kalınan şartlara tabi olacaktır.
3. Taraflar, biyoteknoloji sonucunda değişime uğratılmış ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı üzerinde olumsuz etkide bulunabilecek her türlü canlı organizmanın emniyetli biçimde taşınması, işlem görmesi ve kullanılması konusunda, özellikle önceden bilgilendirerek mutabakat sağlanmasını da kapsayan uygun usullerin yer aldığı bir protokolün gerekliliğini ve bunun şeklini değerlendireceklerdir.
4. Akit Tarafların her biri, yukarıdaki 3 üncü paragrafta anılan organizmaların işlem görmesinde kendisinin şart koştuğu kullanım ve emniyet kurallarına ilişkin mevcut her türlü bilgiyi, ayrıca özgün organizmaların potansiyel olumsuz etkileriyle ilgili mevcut her türlü bilgiyi, bu organizmaların ithal edileceği Akit Tarafa, ya doğrudan doğruya ya da bu çeşit organizmaları kendi yargı yetkisinin alanı içinde temin etmekte olan gerçek veya hükmi şahıslardan talep ederek verecektir.

Madde 20. Mali Kaynaklar

1. Akit Tarafların her biri, kendi ulusal planlarına, önceliklerine ve programlarına uygun biçimde, bu Sözleşmenin amaçlarının gerçekleştirilmesi için tasarlanan ulusal faaliyetlere yönelik olarak, kendi kapasitesine göre mali destek ve teşvik sağlamayı taahhüt eder.
2. Gelişmiş olan Taraf ülkeler, gelişmekte olan Taraf ülkelerin, bu Sözleşmenin yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli tedbirleri uygulamalarının anlaşmaya bağlanmış ek maliyetlerini bütünüyle karşılamalarını ve Sözleşme hükümlerinden yararlanmalarını sağlamak amacıyla yeni ve ek mali kaynaklar temin edeceklerdir; söz konusu ek maliyetler, gelişmekte olan Taraf ülkeler ile 21 inci Maddede anılan kurumsal yapı arasında, Taraflar Konferansı'na tespit edilen politika, strateji, program öncelikleri ve uygunluk kriterleri ile ek maliyetleri gösteren listeye uygun biçimde anlaşmaya bağlanacaktır. Pazar ekonomisine geçiş sürecinde olan ülkeler de dahil olmak üzere başka Taraflar da kendi istekleri ile, gelişmiş olan Taraf ülkelerin yükümlülüklerini üstlenebilirler. Taraflar Konferansı, bu Madde gereğince, ilk toplantısında, gelişmiş olan Taraf ülkelerle, gelişmiş olan Taraf ülkelerin yükümlülüklerini kendi istekleri ile üstlenen diğer Tarafların bir listesini hazırlayacaktır. Taraflar Konferansı listeyi düzenli aralıklarla yeniden gözden geçirecek ve gerekli değişiklikleri yapacaktır. Başka ülkelerden ve kaynaklardan gönüllü katkılar da teşvik edilecektir. Bu taahhütlerin uygulanmasında fonların yeterliliği, önceden tahmin edilebilirliği ve zamanında akışının gerekliliği ve liste kapsamındaki katkı sahibi Taraflar arasında yükümlülük paylaşımının önemi dikkate alınacaktır.

3. Bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili mali kaynakları temin edecek gelişmiş olan Taraf ülkeler ve bunlardan yararlanacak gelişmekte olan ülkeler, bu amaçla ikili, bölgesel ve çok taraflı diğer kanalları da kullanabilirler.
4. Gelişmekte olan Taraf ülkelerin bu Sözleşme kapsamındaki taahhütlerini etkin olarak ne ölçüde uygulayacakları, gelişmiş olan Taraf ülkelerin bu Sözleşme kapsamındaki mali kaynaklar ve teknoloji transferi ile ilgili taahhütlerini etkin biçimde uygulamalarına bağlı olacak ve gelişmekte olan Taraf ülkelerin ilk ve en önemli önceliğinin ekonomik ve sosyal kalkınma ve yoksulluğun yok edilmesi olduğu gerçeğini tam olarak dikkate alacaktır.
5. Taraflar, finansman ve teknoloji transferi ile ilgili girişimlerinde en az gelişmiş ülkelerin özel ihtiyaçlarını ve durumlarını tam olarak dikkate alacaklardır.
6. Akit Taraflar, gelişmekte olan Taraf ülkelerde, özellikle küçük ada Devletlerinde, biyolojik çeşitliliğe bağımlılıktan, biyolojik çeşitliliğin dağılımından ve mekansal konumundan kaynaklanan özel koşulları da dikkate alacaklardır.
7. Ayrıca, kurak ve yarı-kurak bölgelerin, kıyı alanlarının ve dağlık alanların bulunduğu çevresel açıdan en duyarlı olanlar da dahil olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin özel durumu göz önünde bulundurulacaktır.

Madde 21. Mali Mekanizma

1. Bu Sözleşmede yer alan amaçlarla, gelişmekte olan Taraf ülkelere, hibe veya ayrıcalık esasına göre mali kaynaklar temin edilebilmesi için, esas unsurları bu Maddede tanımlanan bir mekanizma olacaktır. Bu mekanizma, bu Sözleşmenin amaçları doğrultusunda Taraflar Konferansı'nın yetkisi ve yönlendirmesi altında ve Taraflar Konferansı'na karşı sorumlu olarak işleyecektir. Mekanizmanın faaliyetleri Taraflar Konferansı'nın ilk toplantısında kararlaştırılacak kurumsal yapı tarafından yürütülecektir. Taraflar Konferansı bu Sözleşmedeki amaçlar doğrultusunda, bu kaynaklara erişim ve bu kaynakların kullanımı ile ilgili politikayı, stratejiyi, program önceliklerini ve uygunluk kriterlerini tespit edecektir. Katkıları, Taraflar Konferansı'na periyodik olarak kararlaştırılması gereken kaynak tutarına uygun olarak 20 inci Maddede anılan fonların önceden tahmin edilebilmesi, yeterli olması ve zamanında akışının sağlanması gerektiğini ve 20 inci Maddenin 2 inci paragrafında anılan listeye dahil olan katkı sahibi Taraflar arasında yükümlülüğü paylaşmanın önemini dikkate alacak şekilde düzenlenecektir. Gelişmiş olan Taraf ülkeler ve başka ülke ve kaynaklar gönüllü katkılarda bulunabilirler. Mekanizma demokratik ve şeffaf bir yönetim sistemi çerçevesinde işleyecektir.
2. Taraflar Konferansı, bu Sözleşmenin amaçlarına uygun olarak, ilk toplantısında politika, strateji ve program öncelikleri ile birlikte, mali kaynak kullanımının düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi de dahil olmak üzere mali kaynaklara erişim ve bu kaynakların kullanımı ile ilgili ayrıntılı uygunluk kriterlerini ve esaslarını belirleyecektir. Taraflar Konferansı, mali mekanizmayı işletmekle görevlendirilen kurumsal yapı ile istişarelerde bulunduktan sonra, yukarıdaki 1 inci paragrafta geçerlilik kazandıracak düzenlemeleri karara bağlayacaktır.
3. Taraflar Konferansı, bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden en erken iki yıl sonra ve ondan sonra da düzenli olarak, yukarıdaki 2 inci paragrafta anılan kriter ve esaslar da dahil olmak üzere, bu Madde kapsamında oluşturulan mekanizmanın etkinliğini gözden geçirecektir. Bu incelemeye dayalı olarak, gerekirse mekanizmanın etkinliğini arttırmak için uygun tedbirleri alacaktır.
4. Akit Taraflar, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için mali kaynak temin etmek üzere mevcut mali kurumları güçlendirmeyi değerlendireceklerdir.

Madde 22. Diğer Uluslararası Sözleşmelerle İlişki

1. Akit taraflardan herhangi birinin mevcut uluslararası bir anlaşmadan doğan hak ve yükümlülüklerini kullanması biyolojik çeşitlilik için ciddi bir zarar veya tehdide yol açmadığı sürece, bu Sözleşmenin hükümleri bu tür hak ve yükümlülükleri etkilemeyecektir.
2. Akit Taraflar, deniz çevresi açısından bu Sözleşmeyi, Devletlerin deniz hukuku kapsamındaki hak ve yükümlülükleriyle tutarlı biçimde uygulayacaklardır.

Madde 23. Taraflar Konferansı

1. Bu Sözleşme ile bir Taraflar Konferansı ihdas edilmektedir. Taraflar Konferansı'nın ilk toplantısı, Birleşmiş Milletler Çevre Programı Yetkili Müdürü'nün çağrısı üzerine, bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden en geç bir yıl sonra yapılacaktır. Taraflar Konferansı'nın bundan sonraki olağan toplantıları, ilk toplantısında Konferans tarafından belirlenecek düzenli aralıklarla yapılacaktır.
2. Taraflar Konferansı'nın olağanüstü toplantıları, Konferans tarafından gerekli görülebilecek diğer zamanlarda veya Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, bu talep Sekreteryaya'ya iletildikten sonraki altı ay içinde Tarafların en az üçte biri tarafından desteklenmesi halinde yapılır.
3. Taraflar Konferansı, kendisi için ve kurabileceği herhangi bir yardımcı organ için usul kurallarını ve de Sekreteryaya'nın finansmanını yöneten mali kuralları benimseyecek ve üzerinde anlaşma sağlayacaktır. Taraflar Konferansı her olağan toplantısında, bir sonraki olağan toplantıya kadar olan mali dönem için bir bütçe kabul edecektir.
4. Taraflar Konferansı bu Sözleşmenin uygulanmasını inceleyecek ve bu amaçla:
 - (a) 26 ıncı Maddeye uygun olarak sunulacak bilgilerin ne şekilde ve hangi zaman aralıkları ile iletileceğini belirleyecek, bu bilgileri ve yardımcı herhangi bir organ tarafından sunulan raporları inceleyecektir;
 - (b) 25 ınci Maddeye uygun olarak, biyolojik çeşitlilik konusunda sunulan bilimsel, teknik ve teknolojik tavsiyeleri inceleyecektir;
 - (c) 28 ınci Maddeye uygun olarak gerekli protokolleri inceleyecek ve kabul edecektir;
 - (d) 29 uncu ve 30 uncu Maddelere uygun olarak bu Sözleşmede ve eklerinde yapılması gereken değişiklikleri inceleyecek ve kabul edecektir;
 - (e) herhangi bir protokolde ve bu protokolün eklerinde yapılacak değişiklikleri inceleyecek ve bu değişikliklerin yapılmasına karar verildiği takdirde, ilgili protokolün taraflarına bu değişikliklerin kabul edilmesini önerecektir;
 - (f) gerektiğinde, 30 uncu Maddeye uygun olarak, bu Sözleşmeye yeni ekler yapılması önerilerini inceleyecek ve kabul edecektir;
 - (g) özellikle bilimsel ve teknik tavsiyelerde bulunmak üzere, bu Sözleşmenin uygulanması için gerekli görülen yardımcı organları kuracaktır;
 - (h) Bu Sözleşme kapsamındaki konularla ilgili sözleşmelerin yetkili organları ile uygun işbirliği biçimleri oluşturmak amacıyla, bu organlarla Sekreteryaya aracılığı ile temas kuracaktır; ve
 - (i) Bu Sözleşmenin işleyişinde kazanılan deneyimin ışığında, bu Sözleşmenin amaçlarının gerçekleştirilmesi için gerekli olabilecek ek tedbirleri inceleyecek ve alacaktır.
5. Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler'in ihtisas teşkilatları, Uluslararası Atom Enerji Kurumu ve bu Sözleşmeye taraf olmayan Devletler, Taraflar Konferansı toplantılarında gözlemci olarak temsil edilebilir. Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili alanlarda yetkili olan ve Taraflar Konferansı'nın bir toplantısında gözlemci olarak temsil edilmek istediğini Sekreteryaya'ya bildirmiş olan hükümetler veya hükümet dışı diğer organ veya kuruluşlar, hazır bulunan Taraflardan en az üçte biri itiraz etmediği sürece, toplantıya katılabilirler. Gözlemcilerin

toplantıya alınmaları ve katılımları, Taraflar Konferansı'nca kabul edilen usul kurallarına tabi olacaktır.

Madde 24. Sekreteryaya

1. Bu Sözleşme ile bir sekreteryaya ihdas edilmektedir. Sekreteryaya aşağıdaki görevleri yürütecektir:
 - (a) 23 üncü Maddede öngörülen Taraflar Konferansı toplantılarını düzenlemek ve bu toplantılara servis sağlamak;
 - (b) Herhangi bir protokol ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek;
 - (c) Bu Sözleşme kapsamında yürüttüğü görevlerle ilgili raporlar hazırlamak ve bu raporları Taraflar Konferansı'na sunmak;
 - (d) İlgili diğer uluslararası organlarla eşgüdüm sağlamak ve özellikle görevlerini etkin biçimde yerine getirmek için gerekli olabilecek idari ve akdi düzenlemeleri yapmak; ve
 - (e) Taraflar Konferansı'nca kararlaştırılabilecek diğer görevleri yerine getirmek.
2. Taraflar Konferansı ilk olağan toplantısında, bu Sözleşme kapsamında sekreteryaya görevini yürütmek istediğini beyan etmiş ve ehliyet sahibi mevcut uluslararası örgütler arasından sekreteryayı tayin edecektir.

Madde 25. Bilimsel, Teknik ve Teknolojik Danışma Amaçlı Yardımcı Organ

1. Bu Sözleşme ile, Taraflar konferansına ve uygun olduğunda yardımcı organlarına bu Sözleşmenin uygulanması konusunda zamanında tavsiyelerde bulunmak üzere, bilimsel, teknik ve teknolojik danışma amaçlı bir yardımcı organ ihdas edilmektedir. Bu organ tüm Tarafların katılımına açık olacak ve birden fazla bilim dalını içerecektir. Bu organ ilgili uzmanlık dalında ehliyet sahibi hükümet temsilcilerini kapsayacaktır. Organ, çalışması ile ilgili tüm konularda Taraflar Konferansı'na düzenli rapor verecektir.
2. Bu organ, Taraflar Konferansı'nın yetkisi altında ve onun belirlediği esaslara uygun olarak ve onun isteği üzerine:
 - (a) Biyolojik çeşitliliğin durumu ile ilgili bilimsel ve teknik değerlendirmeler sunacaktır;
 - (b) Bu sözleşme hükümlerine uygun olarak alınan önlem türlerinin etkileri ile ilgili bilimsel ve teknik değerlendirmeler hazırlayacaktır;
 - (c) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili yenilikçi, verimli ve en gelişmiş teknolojileri ve "ustalık"ı belirleyecek, gelişmeyi teşvik etmenin ve/veya bu teknolojileri transfer etmenin yolları ve olanakları ile ilgili tavsiyelerde bulunacaktır;
 - (d) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili araştırma ve geliştirmede uluslararası işbirliği ve bilimsel programlar konusunda tavsiyelerde bulunacaktır; ve
 - (e) Taraflar Konferansı'nın ve yardımcı organlarının organa yönelteceği bilimsel, teknik, teknolojik ve metodolojik sorulara cevap verecektir.
3. Bu organın işlevleri, yetkileri, teşkilatlanması ve işleyişi Taraflar Konferansınca daha ayrıntılı biçimde tanımlanabilir.

Madde 26. Raporlar

Akit Tarafların her biri, Taraflar Konferansı'nca belirlenecek aralıklarla, bu Sözleşme hükümlerinin uygulanması için aldığı tedbirler ve bu tedbirlerin bu Sözleşmenin amaçlarını gerçekleştirmekteki etkinliği konusunda Taraflar Konferansı'na rapor verecektir.

Madde 27. Uyuşmazlıkların Çözülmesi

1. Akit Taraflar arasında bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması ile ilgili bir uyuşmazlık çıkması halinde, ilgili taraflar bu uyuşmazlığı müzakereler yoluyla gidermeye çalışacaklardır.
2. İlgili taraflar müzakereler sonucunda mutabakata varamadıkları takdirde, müştereken, üçüncü bir tarafın yardımlarını veya aracılığını talep edebilirler.
3. Herhangi bir Devlet veya bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı bu Sözleşmeyi onadığı, kabul ettiği, onayladığı veya bu Sözleşmeye katıldığı sırada veya daha sonraki herhangi bir tarihte, yukarıdaki 1 inci veya 2 inci paragrafta uygun olarak çözümlenmeyen bir uyuşmazlık için, uyuşmazlıkların çözülmesi konusunda aşağıda öngörülen yollardan birini veya her ikisini bağlayıcı kabul ettiğini yazılı olarak Depoziter'e beyan edebilir:
 - (a) Ek II'nin 1 inci Kısmında yer alan usule uygun hakemlik;
 - (b) Uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı'na sunulması.
4. Uyuşmazlığa taraf olanların yukarıdaki 3 üncü paragraf uyarınca bu paragrafta öngörülen yolları veya herhangi bir usulü kabul etmemeleri halinde, taraflar bunun dışında bir mutabakata varamadıkları sürece, uyuşmazlık Ek II'nin 2 inci kısmına uygun olarak uzlaşma komisyonuna sunulur.
5. İlgili protokolde aksi şart koşulmadığı sürece, bu Madde hükümleri protokoller için de uygulanır.

Madde 28. Protokollerin Kabul Edilmesi

1. Akit Taraflar bu Sözleşmenin protokollerinin formüle edilmesinde ve kabul edilmesinde işbirliği yapacaklardır.
2. Protokoller Taraflar Konferansı toplantısında kabul edilir.
3. Önerilen herhangi bir protokol metni, bu toplantıdan en az altı ay önce Sekreteryaya tarafından Akit Taraflara iletilir.

Madde 29. Sözleşmenin veya Protokollerin Değiştirilmesi

1. Akit Taraflardan herhangi biri bu Sözleşmede değişiklik yapılmasını teklif edebilir. Bir protokole Taraf olanlardan herhangi biri o protokolde değişiklik yapılmasını teklif edebilir.
2. Bu Sözleşmede yapılacak değişikliklere Taraflar Konferansı toplantısında kabul edilir. Herhangi bir protokolde yapılacak değişiklikler ise, söz konusu Protokol Taraflarının toplantısında kabul edilir. Bu Sözleşmede veya herhangi bir protokolde yapılması önerilen değişiklik metni, bu protokolde aksi öngörülmedikçe, değişiklik metninin kabul edilmesi önerilen toplantıdan en az altı ay önce, Sekreteryaya tarafından söz konusu belgenin Taraflarına iletilir. Sekreteryaya, bilgilendirmek amacıyla, önerilen değişiklikleri bu Sözleşme'yi imzalayanlara da gönderir.
3. Taraflar bu Sözleşmede veya herhangi bir protokolde yapılması önerilen değişiklik üzerinde anlaşmaya varmak için her türlü çabayı göstereceklerdir. Konsensüs sağlanması için harcanan tüm gayretlere rağmen bir anlaşmaya varılamaması halinde, değişiklik son çare olarak söz konusu belgeye taraf olan ve toplantıda hazır bulunup oy kullananların üçte-ikisinin çoğunluğu ile kabul edilir ve Depoziter tarafından, onaylanmak ve kabul edilmek üzere tüm Taraflara gönderilir.
4. Değişikliklerin kabul edildiği ve onaylandığı Depozitere yazılı olarak bildirilir. Yukarıdaki 3 üncü paragrafta uygun olarak kabul edilen değişiklikler, bu protokolde aksi belirtilmediği sürece, bu protokole Taraf olanların veya bu Sözleşmenin Akit Taraflarının en az üçte ikisinin onama, kabul

veya onay belgelerini tevdi etmesinden sonraki doksanıncı günde, bu değişiklikleri kabul eden taraflar için yürürlüğe girer. Değişiklikler bundan sonra, başka herhangi bir Taraf için, bu Tarafın değişikliği kabul ettiğini veya onayladığını gösteren belgeyi tevdi etmesinden sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.

5. Bu Maddedeki “hazır bulunan ve oy kullanan Taraflar”, hazır bulunup da olumlu veya olumsuz oy veren Taraflar anlamına gelir.

Madde 30. Eklerin Kabul Edilmesi ve Değiştirilmesi

1. Bu Sözleşmenin veya herhangi bir protokolünün ekleri, Sözleşmenin veya ilgili protokolün ayrılmaz bir parçası olacak ve açıkça aksi belirtilmediği sürece, bu Sözleşmeye veya protokollerine atıfta bulunulduğunda, aynı zamanda bunların eklerine de atıfta bulunulduğu kabul edilecektir. Bu ekler bilimsel, teknik, idari ve usulle ilgili konularla sınırlı olacaktır.
2. Herhangi bir protokol, kendi ekleri için aksi bir hükme yer vermediği sürece, bu Sözleşmeye veya protokollere yeni eklerin teklif edilmesinde, kabul edilmesinde ve yürürlüğe girmesinde aşağıdaki usul uygulanır.
 - a) Bu Sözleşmenin veya herhangi bir protokolünün ekleri 29 uncu Maddede belirtilen usule uygun olarak teklif ve kabul edilir;
 - b) Bu Sözleşmeye ilave edilecek yeni bir eki veya Taraf olduğu bir protokolün ekini onaylama imkanı olmayan herhangi bir Taraf, Depoziterin o ekin kabul edildiğini bildirdiği tarihten itibaren bir yıl içinde, bu durumu yazılı olarak Depozitere bildirir. Depoziter, kendisine gelen bu bildirimden tüm tarafları gecikmeden haberdar eder. Taraflar daha önceki bir itiraz beyanını herhangi bir zamanda geri çekebilirler; bu durumda ekler, aşağıdaki alt-paragraf (c)'ye tabi olarak söz konusu Taraf için yürürlüğe girer;
 - c) Ek, bu Sözleşmenin veya ilgili protokolün, yukarıda alt-paragraf (b) hükümlerine uygun olarak bildirimde bulunmamış tüm Tarafları için, Depoziter tarafından kabulünün bildirildiği tarihten itibaren bir yıllık sürenin bitiminde, yürürlüğe girer.
3. Bu Sözleşmenin veya herhangi bir protokolünün eklerinde yapılacak değişikliklerin önerilmesi, kabul edilmesi ve yürürlüğe girmesi, Sözleşmenin veya herhangi bir protokolünün eklerinin önerilmesinde, kabul edilmesinde ve yürürlüğe girmesinde uygulanan usulün aynısına tabidir.
4. Yeni bir eke veya bir ekte yapılan değişiklik, bu Sözleşme'deki veya herhangi bir protokolündeki değişiklikle ilgili ise, Sözleşmedeki veya ilgili protokoldeki değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihe kadar, yeni ek veya ekte yapılan değişiklik yürürlüğe girmez.

Madde 31. Oy Hakkı

1. Bu Sözleşmenin veya herhangi bir protokolünün Akit Taraflarının her biri, aşağıda 2 inci paragrafta belirtilen durum dışında, bir oy hakkına sahiptir.
2. Bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatları, yetkili oldukları konularda oy haklarını, bu Sözleşmenin veya ilgili protokolün Akit Tarafları arasından kendi teşkilatlarının üyesi olan Devletlerin sayısına eşit sayıda oy kullanırlar. Bu teşkilatların üyesi olan Devletler kendi oy haklarını kullandıklarında bu teşkilatlar oy haklarını kullanmazlar; bu teşkilatlar oy kullandıklarındaysa, üye Devletler kullanamazlar.

Madde 32. Bu Sözleşme ile Protokolleri Arasındaki İlişki

1. Herhangi bir Devlet veya bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı bu Sözleşmenin Akit Tarafı değilse veya protokolle aynı zamanda bu Sözleşmenin Akit Tarafı olmadığı takdirde, protokole Taraf olamaz.

2. Herhangi bir protokol kapsamındaki kararlar yalnızca bu protokole Taraf olanlarca alınır. Bir protokolü kabul etmemiş veya onaylamamış olan Akit Taraflar, bu protokole taraf olanların toplantılarına gözlemci olarak katılabilirler.

Madde 33. İmza

Bu Sözleşme 5 Haziran 1992 tarihinden 14 Haziran 1992 tarihine kadar Rio de Janeiro’da ve 15 Haziran 1992 tarihinden 4 Haziran 1992 tarihine kadar New York’da Birleşmiş Milletler Genel Merkezi’nde tüm devletlerin ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının imzasına açık olacaktır.

Madde 34. Onama, Kabul ve Onay

1. Bu Sözleşme ve protokoller, Devletlerin ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının onama, kabul ve onayına tabi olacaktır. Kabul ve onay belgeleri Depozitere tevdi edilecektir.
2. Yukarıdaki 1 inci paragrafta anılan teşkilatlardan, bu Sözleşmeye veya herhangi bir protokole kendi Üye Devletleri Akit Taraf olmadan Akit Taraf olanlar, ilgili Sözleşme veya protokol kapsamındaki tüm yükümlülüklerle bağlı olacaktır. Üye Devletlerinin birinin veya birkaçının bu Sözleşmeye veya ilgili protokole Akit Taraf olduğu teşkilatlarda, teşkilat ve teşkilata üye Devletler, Sözleşme veya ilgili protokol kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirme sorumluluklarını kendileri kararlaştıracaklardır. Böyle durumlarda, teşkilat ve üye Devletleri, Sözleşme veya ilgili protokol kapsamındaki haklarını aynı zamanda kullanmayacaklardır.
3. Yukarıda 1 inci paragrafta anılan teşkilatlar, onama, kabul ve onay belgelerinde, Sözleşmeye veya ilgili protokole tabi konularda ne ölçüde yetkili olduklarını beyan edeceklerdir. Bu teşkilatlar yetki kapsamlarında yapılan değişiklikleri de Depozitere bildireceklerdir.

Madde 35. Sözleşmeye Katılma

1. Bu Sözleşme ve protokoller, imzaya kapandıkları tarihten itibaren Devletlerin ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının katılımına açık olacaktır. Katılım belgeleri Depozitere tevdi edilecektir.
2. Yukarıda 1 inci paragrafta anılan örgütler, katılım belgelerinde, Sözleşmeye veya ilgili protokole tabi konularda ne ölçüde yetkili olduklarını beyan edeceklerdir. Bu teşkilatlar yetki kapsamlarında yapılan değişiklikleri de Depozitere bildireceklerdir.
3. Bu Sözleşmeye veya protokollere katılan bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarına 34 üncü Madde’nin 2 inci paragrafı hükümleri uygulanır.

Madde 36. Sözleşmenin Yürürlüğe Girmesi

1. Bu Sözleşme, otuzuncu onama, kabul, onay veya katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.
2. Her bir protokol, bu protokole belirtilen sayıda onama, kabul, onay veya katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.
3. Otuzuncu onama, kabul, onay veya katılım belgesi tevdi edildikten sonra bu Sözleşmeyi onayan, kabul eden, onaylayan veya Sözleşmeye katılan her Akit Taraf için bu Sözleşme, o Akit Taraf’ın onama, kabul, onay veya katılım belgesini tevdi ettiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.
4. Bir protokolün yukarıdaki 2 inci paragrafta uygun olarak yürürlüğe girmesinden sonra bu protokolü onayan, kabul eden, onaylayan veya protokole katılan Akit Taraf için o protokol,

protokolde aksi belirtilmediği sürece, bu Akit Taraf'ın onama, kabul, onay veya katılım belgesini tevdi ettiği tarihten sonraki doksanınıcú günde veya bu Sözleşmenin söz konusu Akit Taraf için yürürlüğe girdiği günde, bunlardan hangisi daha sonra ise o tarihte yürürlüğe girer.

5. Yukarıdaki 1 inci ve 2 inci paragraflar açısından, herhangi bir bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı tarafından tevdi edilen herhangi bir belge, bu teşkilata üye Devletler tarafından tevdi edilen belgelere ilave belgeler olarak kabul edilmez.

Madde 37. Çekinceler

Bu Sözleşmeye herhangi bir çekince konamaz.

Madde 38. Sözleşmeden Çekilme

1. Her Akit Taraf, bu Sözleşmenin kendisi için yürürlüğe girdiği tarihten iki yıl geçtikten sonra herhangi bir tarihte Depozitere yazılı bildirimde bulunarak Sözleşmeden çekilebilir.
2. Bu çekilme işlemi, çekilme bildiriminin Depoziter tarafından alındığı tarihten sonra bir yıllık sürenin bitiminde veya çekilme bildiriminde belirtilen daha sonraki bir tarihte gerçekleşir.
3. Bu Sözleşmeden çekilen herhangi bir Akit Taraf, ayrıca taraf olduğu protokollerden de çekilmiş addedilir.

Madde 39. Geçici Mali Düzenlemeler

21 inci Madde koşullarına uygun olarak tamamen yeniden yapılandırılmış olması koşuluyla Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Küresel Çevre İmkani, Birleşmiş Milletler Çevre Programı ile Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarih ile Taraflar Konferansı'nın birinci toplantısı arasındaki sürede veya 21 inci Maddeye uygun olarak hangi kurumsal yapının tayin edileceği Taraflar Konferansı'na kararlaştırılana kadar, geçici olarak, 21 inci Maddede anılan kurumsal yapıyı oluşturacaklardır.

Madde 40. Geçici Sekretery Düzenlemeleri

Birleşmiş Milletler Çevre Programı Yetkili Müdürü'nün oluşturacağı sekretery, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarih ile Taraflar Konferansı'nın birinci toplantısı arasındaki süre için, geçici olarak, 24 üncü Maddenin 2 inci paragrafında anılan sekretery olarak kabul edilecektir.

Madde 41. Depoziter

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Sözleşmenin ve protokollerin Depoziterlik görevini üstlenecektir.

Madde 42. Geçerli Metinler

Arapça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça metinlerinin de eşit ölçüde geçerli olduğu bu Sözleşmenin aslı, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Bu Sözleşme aşağıda imzası bulunan tam yetkili temsilciler tarafından usulüne uygun olarak imzalanmıştır.

Bindokuzyüzdoksaniki yılı Haziran ayının beşinci gününde Rio de Janeiro'da imzalanmıştır.

Ek I BELİRLEME VE İZLEME

- 1.** Sosyal, ekonomik, kültürel veya bilimsel öneme sahip; göçücü türlerin ihtiyaç duyduğu; yüksek oranda çeşitlilik içeren, çok sayıda endemik veya tehdit altında tür barındıran veya birçok yabancı yaşam alanı ihtiva eden; temsil niteliğine sahip, özgün veya önemli evrimsel ya da başka biyolojik proseslerle bağlantılı olan, ekosistemler ve yaşam ortamları;
- 2.** Tehdit altında bulunan; evcilleştirilmiş veya kültüre alınmış türlerin yabancı akrabaları olan; tıbbi, tarımsal veya ekonomik değere sahip; sosyal, bilimsel veya kültürel önem taşıyan; veya gösterge niteliğindeki türler gibi, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusundaki araştırmalar için önem arz eden türler ve topluluklar; ve
- 3.** Sosyal, bilimsel veya ekonomik öneme sahip, tanımlanmış genom ve genler.

Ek II

Kısım 1 HAKEMLİK

Madde 1

Davacı taraf, tarafların uyuşmazlığı 27 inci Madde uyarınca hakemliğe havale ettiklerini sekreteryaya bildirir. Bu bildirimde hakemliğin konusu belirtilir ve bildirim özellikle, Sözleşmenin veya protokolün, yorumlanması veya uygulanmasında tartışma konusu olan maddelerini içerir. Taraflar, hakem kurulu başkanı tayin edilmeden önce uyuşmazlığın konusu üzerinde anlaşamazlarsa, uyuşmazlık konusu hakem kurulu tarafından belirlenir. Sekreteryaya bu konuda kendisine ulaşan bilgileri bu Sözleşmenin veya ilgili protokolün tüm Akit Taraflarına gönderir.

Madde 2

1. İki taraf arasındaki uyuşmazlıklarda hakem kurulu üç üyeden oluşur. Uyuşmazlığa taraf olanların her biri bir hakem tayin eder; bu şekilde tayin edilen iki hakem anlaşarak hakem kurulu Başkanı olacak üçüncü hakemi tayin ederler. Hakem kurulu başkanı, uyuşmazlığa taraf olanlardan herhangi biri ile aynı tabiiyetten olamayacağı gibi, olağan ikamet yeri de taraflardan herhangi birinin bulunduğu ülkede olamaz, taraflardan herhangi biri tarafından istihdam edilmiş olamaz veya başka herhangi bir sıfatla bu konu ile daha önce ilgilenmiş olamaz.
2. İki taraftan fazla taraf arasındaki uyuşmazlıklarda, menfaatleri aynı olan taraflar anlaşarak müştereken bir hakem tayin ederler.
3. Boşalan hakemlik makamı, başlangıçtaki tayin için öngörülen usule uygun olarak doldurulur.

Madde 3

1. İkinci hakem tayin edildikten sonra iki ay içinde hakem kurulu başkanının atanmamış olması halinde, taraflardan birinin talebi üzerine, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bundan sonraki iki aylık süre içinde Başkanı tayin eder.
2. Uyuşmazlığa taraf olanlardan birinin, talep kendisine ulaştıktan sonra iki ay içinde bir hakem tayin etmemesi halinde, diğer tarafın Genel Sekreteri bundan haberdar etmesi halinde Genel Sekreter müteakip iki ay içinde hakemi tayin eder.

Madde 4

Hakem kurulu, bu Sözleşme ile ilgili protokol hükümlerine ve uluslararası hukuka göre karar verir.

Madde 5

Uyuşmazlığa taraf olanlarca aksi kabul edilmediği sürece, hakem kurulu kendi usul kurallarını belirler.

Madde 6

Hakem kurulu, taraflardan birinin talebi üzerine, zorunlu geçici koruma tedbirleri konusunda tavsiyelerde bulunabilir.

Madde 7

Uyuşmazlık tarafları hakem kurulunun çalışmasını kolaylaştıracak ve ellerindeki her türlü imkanı kullanarak özellikle:

- (a) Hakem kuruluna ilgili tüm belge, bilgi ve kolaylığa sağlayacaklardır; ve
- (b) Gerektiğinde hakem kurulunun tanık veya bilirkişi çağırmasına ve bunların sunacağı delilleri edinmesine imkan vereceklerdir.

Madde 8

Taraflar ve hakemler, hakem kurulu işlemleri esnasında gizli olarak elde ettikleri bilgileri gizli tutmakla yükümlüdürler.

Madde 9

Durumun gerektirdiği özel şartlar nedeniyle hakem kurulu aksine bir karar almadıkça, hakem kurulunun masrafları uyuşmazlığa taraf olanlarca eşit olarak paylaşılır. Hakem kurulu tüm masraflarının kayıtlarını tutar ve masraflarla ilgili kesin hesap özetini taraflara verir.

Madde 10

Uyuşmazlık konusunda verilen karardan etkilenebilecek olan ve uyuşmazlık konusunda hukuki bir menfaati bulunan her Akit Taraf hakem kurulunun izni ile kavuşturmaya müdahil olabilir.

Madde 11

Hakem kurulu doğrudan uyuşmazlık konusunda doğan karşı talepleri dinleyebilir ve karara bağlayabilir.

Madde 12

Hakem kurulu hem usul, hem de esasla ilgili kararlarını üyelerinin oy çokluğu ile alır.

Madde 13

Uyuşmazlığa taraf olanlardan birinin hakem kurulunda hazır bulunmaması veya iddiasını savunmaması halinde, diğer taraf kuruldan kovuşturmayı sürdürmesini ve kararını vermesini talep edebilir. Herhangi bir tarafın hazır bulunmaması veya iddiasını savunmaması kovuşturma için bir engel oluşturmaz. Hakem kurulu kesin kararını vermeden önce, talebin maddi delil ve hukuk temeline dayandığına kanaat getirmelidir.

Madde 14

Kurul, kesin kararını, kuruluşunun tamamlandığı tarihten sonraki beş ay içinde verir; şu var ki, gerekli gördüğünde, zaman sınırını beş aydan fazla olmamak üzere uzatabilir.

Madde 15

Hakem kurulunun kesin kararı uyuşmazlık konusu ile sınırlı olacak ve kararın hangi gerekçelere dayandığını belirtecektir. Kararda, katılan üyelerin adları ve kesin karar tarihi de bulunur. Kurulun herhangi bir üyesi kesin karara farklı ya da muhalif bir görüş ekleyebilir.

Madde 16

Uyuşmazlık tarafları arasında, kesin kararın yorumu veya uygulanış şekli konusunda doğabilecek ihtilaflar, taraflardan herhangi biri tarafından, karara bağlanmak üzere, kararı vermiş olan hakem kuruluna sunulabilir.

Kısım 2 UZLAŞMA

Madde 1

Uyuşmazlığa taraf olanlardan birinin talebi üzerine bir uzlaştırma komisyonu oluşturulur. Taraflarca aksi kabul edilmedikçe, komisyon, ilgili Taraflarca tayin edilen ikişer üye ve bu üyeler tarafından müştereken seçilen bir Başkan olmak üzere beş üyeden oluşur.

Madde 2

İkiden fazla taraf arasındaki uyuşmazlıklarda, menfaatleri aynı olan taraflar, kendi komisyon üyelerini anlaşarak müştereken tayin ederler. İki veya ikiden fazla tarafın menfaatleri ayrı olduğunda veya menfaatlerinin aynı olup olmadığı konusunda anlaşmazlık çıktığında, bu taraflar kendi üyelerini ayrı ayrı tayin ederler.

Madde 3

Bir uzlaştırma komisyonu oluşturulmasının talep edildiği tarihten sonra iki ay içinde, taraflarca gerekli tayinlerin yapılmaması halinde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, talepte bulunan tarafın isteği üzerine, müteakip iki ay içinde bu tayinleri yapar.

Madde 4

Komisyonun son üyeleri tayin edildikten sonra iki ay içinde Uzlaştırma Komisyonu Başkanı'nın seçilememesi halinde, Birleşmiş milletler Genel Sekreteri, taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, müteakip iki ay içinde bir Başkan tayin eder.

Madde 5

Uzlaştırma Komisyonu kararlarını üyelerinin oy çokluğu ile alır. Uyuşmazlığa taraf olanlarca aksi kabul edilmediği sürece, Komisyon usul kurallarını kendisi belirler. Komisyon uyuşmazlığın çözümlenmesi için bir teklif sunar ve bu teklif taraflarca iyi niyetle incelenir.

Madde 6

Uzlaştırma Komisyonunun yetkili olup olmadığına ilişkin ihtilaflar komisyon tarafından karara bağlanır.